

Täysistunto

Keskiviikko 13.10.2021 klo 13.59—18.31

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 165/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan. — Alustuspuheenvuoro, ministeri Andersson, olkaa hyvä.

Lähetekeskusteluun varattiin enintään 30 minuuttia, ja asian käsittelyssä noudatettiin aika-
taulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.09 **Opetusministeri Li Andersson** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuon eduskunnan käsiteltäväksi hallituksen esityksen oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta.

Hallituksemme yhtenä keskeisenä tavoitteena on taata laadukkaat oppilas- ja opiskelijahuoltopalvelut kaikilla koulutusasteilla. Hallitusohjelman mukaan oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja vahvistetaan, jotta lapset ja nuoret saavat tarvitsemansa tuen. Hallitusohjelmassa linjataan lisäksi sitovista mitoituksista toisen asteen opiskeluhuollon palveluihin, ja tämän jälkeen hallitus teki päätöksen, jonka mukaan henkilöstömitoitus tuodaan myös esi- ja perusopetukseen.

Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi oppilas- ja opiskelijahuoltolakia siten, että laissa säädettäisiin sitovasta psykologeja ja kuraattoreja koskevasta mitoituksista. Lakiesityksen tavoitteena on, että jatkossa yhtä kuraattoria kohden saisi olla enintään 670 opiskelijaa ja yhtä psykologia kohden enintään 780 opiskelijaa. Henkilöstömitoitus olisi yhtä suuri sekä perusopetuksessa että toisella asteella.

Oppilas- ja opiskelijahuolto vahvistuu nyt esitettävillä panostuksilla merkittävästi. On keskeistä, että lapset ja nuoret saavat tukea nopeasti ja joustavasti silloin, kun tuen tarvetta ilmenee. Tämä on edellytys myös sille, että onnistumme varmistamaan, että mahdollisimman monen nuoren opinpolku jatkuu toisen asteen suorittamiseen asti. Nyt esitettävät toimet ovat siis myös keskeinen osa oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanoa. Sitovalla kuraattori- ja psykologipalveluiden henkilöstömitoituksella voidaan turvata oppilaiden ja opiskelijoiden tarvitsemien palvelujen nykyistä tasa-arvoisempi saatavuus ja laatu kouluissa ja oppilaitoksissa eri puolilla Suomea sekä perus- että toisella asteella.

Henkilöstömitoituksen lisäksi opiskeluhuollon palveluiden laatua voidaan parantaa tarkentamalla kuraattorin kelpoisuusehtoa. Tällä hetkellä voimassa oleva kuraattorin kelpoisuusehto on osittain epäselvä ja tulkinnanvarainen. Tässä esityksessä ehdotetaan, että ku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2021 vp

raattorina voisi jatkossa toimia henkilö, jolla on sosiaalityöntekijän tai sosionomin koulutus, ja lisäksi kelpoisuusvaatimukset täyttäisi henkilö, jolla on tehtävään soveltuva sosiaali- tai kasvatusalalle taikka käyttäytymistieteisiin suuntautunut korkeakoulututkinto. Koulutuksen lisäksi tulee olla suoritettuna 60 opintopisteen laajuiset korkeakouluopinnot, jotka muodostuvat sosiaalityön yliopisto-opinnoista tai sosionomitutkintoon kuuluvista opinnoista.

Tämä ehdotettu kuraattorin kelpoisuusvaatimus on joustava, ja se mahdollistaa kuraattoreiden rekrytoimisen erilaisilla koulutustaustoilla, mutta kelpoisuusehdon täsmentäminen vähentää laintulkinnan ongelmia ja siten toivottavasti myös helpottaa kuraattoreiden rekrytointia. Joustava kelpoisuuden määrittely antaisi samalla työnantajalle monipuoliset mahdollisuudet hyödyntää hieman eri tavalla painottuneiden korkeakoulututkintojen tuottamaa osaamista oppilaitosten tarpeiden mukaisesti. Samalla kelpoisuusvaatimus kuitenkin takaisi sen, että kuraattorilla on riittävä osaaminen sosiaalialan työmenetelmistä, sosiaalihuollon lainsäädännöstä ja toimintaympäristöstä.

Nyt tehtävät oppilas- ja opiskelijahuollon parannukset lisäävät oppilaiden ja opiskelijoiden yhdenvertaisuutta, kun psykologi- ja kuraattoripalvelut ovat aiempaa tasalaatuisemmin saatavilla eri puolilla maata. Yhdenvertaisilla ja oikea-aikaisesti saatavilla palveluilla pystytään nykyistä tasa-arvoisemmin edistämään lasten ja nuorten oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä, sosiaalista hyvinvointia sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta omaan kasvuyhteisöön. Opiskeluhuollon oikea-aikaiset palvelut auttavat myös estämään ongelmien kärjistymistä ja voivat näin säästää viranomaisresursseja toisaalla. Yhteisöllisen opiskeluhuollon ennaltaehkäisevä tuki ja oppilas- ja opiskelijahuollon palveluiden riittävyys sekä oikea-aikaisuus vähentävät paineita oppilaiden siirtämiseen erityisopetukseen sekä psykiatristen palveluiden ja lastensuojeluasiakkuuden tarvetta.

Arvoisa puhemies! Julkisuudessa on viime aikoina käyty aiheellista keskustelua opettajien ja muun opetushenkilökunnan jaksamisesta sekä työoloista. Oppilashuollon riittävä rahoitus ja henkilömäärä on välttämätön edellytys opetuksen laadulle ja myös sille, että opettajat voivat keskittyä omaan työhönsä nykyistä täysipainoisemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

16.14 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Olen entisessä elämässäni, siis työssäni alakoulun rehtorina, nähnyt monta kertaa, kuinka oppilas löytää avun kuraattorin tai psykologin kautta. Melkein yhtä monta kertaa olen tuskailut kuraattori- ja psykologipalveluiden liian vähäistä riittävyyttä.

Nuorten koululaisten ja opiskelijoiden pahoinvointi on valitettavaa todellisuutta. Ennaltaehkäisy on tietenkin se oikea avainsana, mutta on erityisen tärkeää kysyä, miksi pahoinvointia monista, monista eri toimenpiteistä huolimatta kuitenkin tapahtuu. Tämä siksi, että kun jo roihuaa, on turha enää opastaa tulitikkuleikkien vaaroista. Resurssit on saatava kuntoon ja apua tarvitaan heti. Sitä tämäkin esitys pyrkii tekemään.

Nykyisin osa kuraattoreista ja psykologeista uhkaa hukkua työmääränsä alle. Yhtä toimijaa kohti on paikka paikoin aivan liian monta oppilasta. Tämä aiheuttaa sen, että kaikkia ei ole mahdollista hoitaa riittävällä vakavuudella. Kiire vaikeuttaa yhteisöllisen ja yksilökohtaisen avun tarjoamista ja eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Tilanne on siis tällä hetkellä se, että mennään tilanteesta toiseen usein valitettavan myöhässä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2021 vp

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi henkilömitoitusta psykologi- ja kuraattoripalveluihin. Riittävä määrä psykologeja ja kuraattoreita mahdollistaa nopeamman puuttumisen ongelmiin, kohdistetumman avun ja tasa-arvoisemmat resurssit ympäri Suomen. Se on hyvin yksinkertaista logiikkaa. On tietysti myös ymmärrettävä, että tässä esityksessä ladataan uusi minimiraja, siis kipuraja, jolla toimintaa on toteutettava. Toivon, ettei siitä muodostu maksimia, koska jo tällä hetkellä on osassa kouluista ja oppilaitoksista tilanne, jossa nämäkin mitoitukset kalpenevat.

Puhemies! Kuraattorit ja psykologit ovat totta kai tärkeä osa kouluyhteisöä ja sen keskeisiä toimijoita. Oppilas- ja opiskelijahuollolla on täysin olennainen merkitys tasa-arvoisten mahdollisuuksien luojana ja siinä, että kaikki pidetään mukana. Kuitenkaan pelkkä henkilömitoitus ei riitä turvaamaan psykologi- ja kuraattoripalveluiden saatavuutta. Osavaa työvoimaa on myös koulutettava riittävästi. Nykyisin heikosti resursoitu työ jatkuvine kiireineen ei lisää alan houkuttelevuutta. Resurssipula tekee työstä kaoottisen ja tilanteen, jossa ollaan ammatillisesti jatkuvasti takamatkalla.

Puhemies! Pidän myös esitykseen liittyviä pätevyysvaatimuksia oikeina ja olennaisina. Vahvistamalla opiskeluhuollon henkilöstöresursseja voidaan nykyistä paremmin tarjota oppilaille valmiuksia siirtyä perusopetuksesta toiselle asteelle ja suoriutua ylipäättään myöskin toisen asteen koulutuksesta. Ja lopulta kyse ei ole aina oppimisesta, vaan itsetunnon, itseluottamuksen vaalimisesta, siis siitä, että jokainen voisi kokea olevansa hyvä ja riittävä. Siihen tarvitaan aikuista, ammattilaista, jolla on aikaa ja tahtoa kuunnella. Tässä valossa esitys on kovin tärkeä ja myöskin kunniakas.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Petelius, olkaa hyvä.

16.19 Pirkka-Pekka Petelius vihr: Arvoisa puhemies, värderade talman! Kiitos ministerille myöskin esittelystä.

Jokainen lapsi ansaitsee voida hyvin. Jokainen lapsi ansaitsee tukea, jos koulunkäynti tai opiskelu tuntuu vaikealta. Nyt säätämällä psykologi- ja kuraattoripalveluille selkeät mitoitukset vahvistetaan juuri jokaisen lapsen ja nuoren tasa-arvoista mahdollisuutta oppia.

THL:n ja Opetushallituksen selvityksen mukaan perusopetuksessa työskentelevien kuraattoreiden ja psykologien vastuulla olevien oppilaiden määrä vaihtelee peräti 700:n ja jopa 2 000:n välillä — se on valtava määrä. No, nyt hallituksen esitys lisää, aivan kuten ministeri tässä totesi, näiden kuraattoreiden ja koulupsykologien määrää kouluissa, kun — toistan ministeriä — perus- ja toisen asteen koulutuksessa olisi vähintään yksi psykologi 780:tä lasta ja nuorta kohden ja vähintään yksi kuraattori 670:tä lasta kohden. Tämä muutos on huomattava. Kun oppilashuollon työntekijöillä on vastuullaan vähemmän oppilaita, niin parannetaan heidän mahdollisuuttaan aidosti kohdata jokainen apua tarvitseva lapsi. Lapset eivät ole homogeeninen ryhmä, vaan jokainen on yksilö, ja tämä mahdollistaa ikään kuin sen oikean kohtaamisen, mikä on tärkeää. Lisäksi heillä on täten enemmän aikaa ennalta ehkäisevään ja yhteisölliseen työhön, jolla edistetään koko kouluyhteisön hyvinvointia ja ehkäistään esimerkiksi kiusaamista.

Arvoisa puhemies! Lyhyesti: tämä lakiesitys on yksi osa sitä kokonaisuutta, jolla kuromme umpeen korona-ajan aiheuttamaa hyvinvointivajetta, ja täten taataan jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus voida paremmin, sillä vain hyvinvoiva lapsi voi oppia. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, och sedan ledamot Ollikainen.

16.22 Mikko Ollikainen r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Ett stort tack till ministern för presentationen av lagförslaget.

Psykisk ohälsa har debatterats flera gånger här i salen under hösten, senast förra veckan i några repriser. Det är helt rätt, för det är en enorm utmaning, som vi vet allihopa, som vi har även för barn och unga, men också det här för vuxna — det gäller alla åldrar. Men speciellt hos barn och unga har ensamheten och ångesten vuxit mycket, vilket också kommer fram i den här skolhälsoundersökningen, och det är därför viktigt att den här frågan nu lyfts fram med jämna mellanrum.

Barns och ungas behov av psykolog- och kuratorstjänster har ökat stadigt här i vårt land under 2010-talet, och på något sätt har det också blivit mer accepterat att diskutera och prata om mental ohälsa, vilket är bra. Även om ensamheten ökar hela tiden, oberoende av ålder, är vi ju ständigt online med den här och får ju en sorts social kontakt. Men ändå det där att mötas öga mot öga, det fattas, och det här är en ny slags utmaning för oss.

Kuraattoreiden ja koulupsykologien saatavuudessa on tällä hetkellä todella suuria eroja, ja tästä nyt kerrottiin tässä aikaisemminkin. Esimerkiksi kotimaakunnassani Pohjanmaalla tilanne on erittäin vakava ja vaikea. Työvoimaa on vaikea palkata. Esimerkiksi Pedersöressä koulupsykologeilla oli 2019 vastuullaan yli 1 400 oppilasta. Huolestuttavia ovat myös viime vuoden luvut tietyissä kunnissa. Koulupsykologeilla oli pahimmillaan, kuten tässä mainittiin, 2 000 oppilasta vastuullaan. Näin ei voi olla, ja on erittäin kannatettavaa, että esityksessä ehdotetaan sitovaa henkilöstömitoitusta koulukuraattoreille ja -psykologeille.

Det är även otroligt viktigt att svenskans ställning beaktats i det slutgiltiga lagförslaget, i utkastet kom den ju fram kring de här studierna i socialt arbete. Men då det gäller de svenskspråkiga skolkuratorerna så har många utvecklingspsykologi som sitt huvudämne, och det är nu viktigt att vi har den här arbetskraften kvar och att de här tjänsterna får fortsätta och att vi inte förlorar någon alls. Därför vill jag rikta ett stort tack till ministern som gjorde de här ändringarna i slutskedet. Det är jätteviktigt att vi får behålla de här. Men trots det får nu Åbo Akademi efter detta möjlighet att utbilda 60 studiepoäng i socialt arbete i framtiden, men det är huvudsaken att de som är behöriga i dag får fortsätta med det här arbetet. Det skulle ha varit ett problem.

Det är också viktigt att vi får tillräckligt av skolpsykologer i framtiden så att de kan vara till hands i elevernas vardag, på båda nationalspråken i skolorna och att det är ett fungerande samarbete mellan välfärdsområdena och skolorna och kommunerna. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.25 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Käsitteillä on tärkeä hallituksen esitys lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja sen varmistamiseksi, että jokaisella olisi tarvittavat oppilashuollon palvelut saavutettavissa. Korona-ajan seurauksena lasten ja nuorten pahoinvointi, yksinäisyys ja masentuneisuus ovat lisääntyneet entisestään. Moni kunta on tilanteessa, jossa palvelut ovat ylikuormittuneita ja apua ei ole saatavissa riittävän nopeasti.

Lasten ja nuorten hyvinvointi on kaiken oppimisen edellytys. Sitovat mitoitukset kuraatorille ja psykologeille takaavat, että oppilashuollon resurssit eivät päätyisi kuntien talou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2021 vp

den tasapainotuskohteiksi. Sitovien mitoitusten myötä on tarkoitus taata lisää kuraattoreja ja psykologeja kaikkialle Suomeen. Ehdotuksen mukaan perusopetuksessa mitoitus olisi vähintään yksi kuraattori 670:tä oppilasta kohti ja yksi psykologi 780:tä oppilasta kohti, ja kuten täällä jo todettu, toisen asteen koulutuksessa olisi samanlainen mitoitus. Tämä on siis tosiaan minimitaso, ja toivottavasti missään ei saavutettua tasoa lähdetä tämän vuoksi laskemaan.

THL:n ja Opetushallituksen vuonna 2018 tehdyn selvityksen mukaan perusopetuksessa työskentelevien kuraattorien ja psykologien oppilas- ja toimipistemäärissä on suuria eroja. Esimerkiksi koko-aikaisten työntekijöiden vastuulla olevien oppilaiden määrä vaihteli 700:n ja 2 000:n välillä. Mitoitus mahdollistaa, että kuraattoreilla on enemmän aikaa ennaltaehkäisevään ja yhteisölliseen työhön, jolla edistetään koko kouluyhteisön hyvinvointia ja ehkäistään kiusaamista ja kouluväkivaltaa, mihin tämäkin hallitus on halunnut tarttua.

Koulupsykologien työtä tarvitaan etenkin yksilöllisen matalan kynnyksen tuen toteutumiseen kouluilla ja tukemaan kolmiportaisen tuen toteutumista jokaisen oppilaan kohdalla. Tärkeä osa koulupsykologin työtä on tukitarpeiden kartoitus, siihen liittyvä testaaminen ja sen perusteella annettava ohjaus ja yhteistyö luokanopettajan, aineenopettajan tai erityisluokanopettajan kanssa oikeiden tukitoimien löytämiseksi.

Oppilashuollon palveluiden riittävä saatavuus on ollut vihreille erityisen tärkeä osa oppivelvollisuuden laajentamista. Pelkkä mekaaninen laajennuspäätös ei riitä, vaan riittävä tuki hyvinvointiin ja koulunkäyntiin varmistaa, että yksikään nuori ei putoa keltasta. Lisäksi tarvitaan riittävästi opinto-ohjausta, jotta jokaiselle löytyy sopiva koulu ja opiskelupolku.

Tärkeää on hyvinvointialueiden syntyessä varmistaa, että oppilashuollon henkilöstö, vaikka onkin eri toimijoiden palkkalistoilla, voi yhä toimia samassa osoitteessa koululla tiiviisti yhtenä yhtenäisenä tiiminä ja osana koulun työyhteisöä. Tämän yhteistyön sujuvuutta uudessa rakenteessa on tärkeää seurata ja tarvittaessa tarkastella uudelleen.

Itsekin olen erityisopettajan roolissa ollut oppilashuoltotyöryhmässä ja nähnyt sen työnsä, mikä siellä on. Tehtävää riittää, ja työnkuvat tuntuvat kyllä olevan kohdallaan.

Lisäksi tässä esityksessä määritellään kuraattorin kelpoisuus. Kelpoisuusehtosäännöstä ehdotetaan siis täsmennettäväksi, ja tämäkin on kannatettava esitys. Toivottavasti tällä voidaan tukea ammattitaitoisten kuraattorien rekrytointia.

Pelkät mitoitukset ja rahoitus eivät kuitenkaan automaattisesti muutu henkilöiksi. Aina-kin pääkaupunkiseudulla on paljon avoimia koulupsykologien virkoja ja vakansseja, joihin ei löydy tekijöitä. Sama tilanne on valitettavasti myös lastenpsykiatrian osastolla, josta puuttuu lääkäreitä. Psykologien työkuormaa on monessa kunnassa pyritty helpottamaan sillä, että on rekrytoitu lisää kuraattoreja, lastenpsykiatrian sairaanhoitajia tai muuta henkilöstöä kouluun tueksi. Toki nyt, kun mitoitus on kohta parempi ja jopa riittävä, työkuorma helpottuu, ja ehkä alalla pysymistä pystytään vähän paremmin tukemaan ja psykologit eivät näin vaihda toisiin samalla koulutuksella mahdollisiin mutta työkuormaltaan kevyempiin tehtäviin. Tärkeää on kuitenkin tarkastella myös koulutusmäärien riittävyyttä suhteessa palvelutarpeeseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2021 vp

16.30 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Olemme viime aikoina puhuneet täällä istuntosalissa nuorten mielenterveyden ongelmista, oppimistulosten heikkenemisestä, opettajien hädästä, yksinäisyydestä, perheiden hädästä. Korona on heikentänyt monen tilannetta. Apua tarvitaan. Hyvinvoiva lapsi oppii parhaiten. Kotona ja kouluissa olevat ongelmat eivät ratkea yhdellä keinolla. Tarvitaan useita toimenpiteitä, jotka kohdistuvat niin kouluun kuin kotiin.

Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tärkeän asian esittelystä. Tässä hallituksen esityksessä halutaan säätää mitoitus, jonka mukaan peruskoulussa ja toisen asteen oppilaitoksissa olisi vähintään yksi kuraattori 670:tä oppilasta kohti ja yksi psykologi 780:tä oppilasta kohti. Samalla uudistetaan kuraattorin kelpoisuusehtoja nykyistä täsmällisemmiksi. Tämä auttaa osaavan henkilöstön rekrytoinnissa. On tärkeää havaita, että kuraattorin työssä jo olevat voivat jatkaa nykyisessä työssään.

Toimin ennen eduskuntaa 23 vuotta kansanopiston rehtorina. Minulla on ollut työtovereina monia mainioita kuraattoreita, joilla on ollut erilaisia koulutustaustoja. Kukin on tehnyt työtään omana persoonanaan. Ammatillisuuden lisäksi tarvitaan nuoren kohtaamisen taitoa, kuuntelemisen taitoa, rinnalla kulkemisen taitoa. Hyväkin kuraattori tarvitsee työnsä tueksi työnohjausta ja jatkuvaa oppimista, osaamisensa jatkuvaa päivittämistä.

Uudistuksen tavoitteena on turvata se, että opiskelijahuoltopalvelut ovat nykyistä paremmin saatavilla. Uudistuksen kokonaiskustannus on vajaat 30 miljoonaa euroa vuodessa. Se on iso raha. Jos tämä lisäsatsaus vahvistaa ennaltaehkäisevää työtä, se tuo lopulta säästöjä kalliimpiin korjaaviin toimiin.

Kun oppilas tai opiskelija tarvitsee apua, sitä on hyvä saada pian. Avun tarve on monenlaista: fyysistä, psyykkistä, sosiaalista hyvinvointiin liittyvää, kiusaamiseen saatavaa apua ja tukea oppimiseen. Avun antamisen mahdollistaa se, että henkilökuntaa on riittävästi saatavilla. Toisaalta uudistus tähtää yhtäläisesti myös ongelmien ennaltaehkäisyyn. Se on parasta apua. Laajempi tukihenkilöstö voi myös auttaa siinä, että yhä useammalla on paremmat valmiudet siirtyä koulupolulla eteenpäin niin, ettei tiputa kelkasta. Asian tärkeys korostuu nyt, kun oppivelvollisuutta on laajennettu. Tätä laajennettua oppivelvollisuutta eli perustuslain mukaista perusopetusta toteuttavat Suomessa myös kansanopistot pitkiä linjojen koulutuksillaan. Sielläkin tarvitaan psykologipalveluja ja kuraattoripalveluja. Kysynkin tähän liittyen ministeriltä: otetaanko nämä kansanopistojen oppivelvollisuuskoulutuksen opiskelijat kuntien mitoituksissa huomioon?

Arvoisa puhemies! Pelkkä mitoitus ei tietenkään ratkaise kaikkia ongelmia. On huolehdittava siitä, että osaavaa työvoimaa on riittävästi saatavilla. Esimerkiksi Oulun yliopistossa aloitettiin kuluvana syksynä psykologian koulutusohjelma. Tämä auttaa tilanteeseen muutaman vuoden kuluessa, mutta ei välittömästi. Psykologimitoitus tulee voimaan siirtymäajan jälkeen elokuun alusta vuonna 2023. Pitää olla varmaa, että psykologit riittävät. Täytyy varmistua siitä, että myös kuraattorin pätevyydellä valmistuvia on riittävästi. Kokonaisuus ei ole yksinkertainen eikä ratkea sormia napsauttamalla.

Koulujen ja oppilaitosten tilanteet ovat kovin erilaisia, kenttä on monimuotoinen, tarpeet moninaiset. Kuten ministeri Andersson totesi: kun koulun monialainen yhteistyö toimii, opettajat saavat keskittyä opettamiseen. Hyvinvoiva lapsi oppii hyvinvoivassa ja turvallisuudessa kouluyhteisössä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt ehditään ottaa yksi puheenvuoro, ja sen jälkeen ministeri, muutama minuutti. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2021 vp

16.35 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää ja tietysti myös erittäin positiivista, että oppilas- ja opiskelijahuoltoa vahvistetaan säätämällä sitovista mitoituksista sekä kelpoisuuksista psykologi- ja kuraattoripalveluihin. Koronapandemia on korostanut tätä tarvetta entisestään.

Pääministeri Marinin hallitus on tehnyt lukuisia koulutuspoliittisia parannuksia varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle, jotka tukevat lapsia ja nuoria elämän karikoissa ja jotka antavat varhaiskasvatuksen ja koulujen opettajille ja muulle henkilöstölle eväitä lasten hyvinvoinnin parantamiseksi. Tämä esitys vahvistaa entisestään valittua linjaa. Esimerkkinä voisi mainita sivistysvaliokunnassa parhaillaan käsittelyssä olevan varhaiskasvatuksen kolmiportaaisen tuen. Kyseessä on uusi rakenteellinen toimi varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon vahvistamiseksi. Kolmiportaista tukea varhaiskasvatukseen on odotettu kauan, ja se jos mikä on varhaista puuttumista lasten ongelmiin.

Oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyy myös monia toimia, millä tuetaan lasten yhdenvertaista ja tasa-arvoista pärjäämistä opintiellä. On muun muassa käynnistetty opinto-ohjauksen kehittämisohjelma, joka koskee perusopetusta, ammatillista koulutusta ja lukio-koulutusta, sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatua ja tasa-arvoa parantava Oikeus oppia -kehittämisohjelma. Oikeus osata -kehittämisohjelman tavoitteena puolestaan on varmistaa ammatillisen koulutuksen laatua.

Oppivelvollisuuslaissa säädetään myös saattaen vaihtaen -periaatteesta, jonka mukaisesti oppivelvollista nuorta ohjataan ja tuetaan koulutuspolun nivelvaiheissa. Eri tahojen ohjaus- ja valvontavastuut määritellään lainsäädännössä siten, että yhden tahon ohjaus- ja valvontavastuu päättyy aina vasta silloin, kun toisen tahon ohjaus- ja valvontavastuu alkaa. Tällä varmistetaan se, että oppivelvollinen nuori ei missään vaiheessa putoa tukiverkon ulkopuolelle. Myös kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi on julkaistu hallituksen toimenpideohjelma opetus- ja kulttuuriministeriön, oikeusministeriön, sisäministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyönä.

Arvoisa puhemies! Säätämällä tämän esityksen mukaisesti psykologi- ja kuraattoripalveluista tarkemmin tavoitellaan sitä, että opiskeluhuollon ennalta ehkäisevä tuki sekä yksilökohtaisen opiskeluhuollon varhainen apu ja tuki olisivat kaikkien opiskelijoiden saatavilla yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tasa-arvoisesti saatavilla olevalla ja tasalaatuisella opiskeluhuollolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä, sosiaalista hyvinvointia sekä ehkäistään ongelmien syntymistä esimerkiksi koulukiusaamisesta estävillä toimenpiteillä. Vahvistamalla opiskeluhuollon henkilöstöresursseja voidaan nykyistä paremmin tarjota oppilaalle myös valmiuksia siirtyä perusopetuksesta toiselle asteelle ja suoriutua toisen asteen koulutuksesta, saada joko lukio- tai ammattitutkinto. Ehdotuksen mukaan oppilas- ja opiskeluhuoltolain soveltamisalan piiriin kuuluvassa perusopetuslain mukaisessa opetuksessa tulisi olla vähintään yksi kuraattori 670:tä oppilasta kohden ja yksi psykologi 780:tä oppilasta kohti, ja toisen asteen koulutuksessa tulisi olemaan nämä samat mitoituksiset.

Arvoisa puhemies! Korona-aika on tuonut esille paljon lasten ja nuorten pahoinvointia ja myös osoittanut tukipalveluiden puutteita ja resurssipulaa. Viime viikolla keskusteltiin paljon tuosta viimeisimmästä kouluterveyskyselystä, jossa lukemat olivat ikävällä tavalla nousseet korona-aikana. Lapset ja nuoret voivat huonommin kuin aikaisemmin.

Toimivilla opiskeluhuollon palveluilla tuetaan oppilaiden ja opiskelijoiden ohella myös perheitä ja opettajien opetus- ja kasvatustyötä. Riittävästi resursoidulla opiskeluhuollolla pystytään myös tasoittamaan oppilaiden ja opiskelijoiden erilaisten sosioekonomisten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2021 vp

taustojen vaikutusta koulunkäyntiin ja opiskeluun. Sitovan opiskeluhuollon henkilöstömitoituksen tavoitteena on myös, että henkilöstön työpanosta voitaisiin kohdentaa nykyistä enemmän yhteisölliseen opiskeluhuoltoon ja siten edistää koko koulu- ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Onkin erinomaista, että nyt käsittelyssä oleva esitys auttaa omalta osaltaan ratkomaan myös koronan tuomia ongelmia. On hienoa päästä aloittamaan tämän hallituksen esityksen asiantuntijakuulemiset sivistysvaliokunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Andersson, pari minuuttia.

16.40 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Lämpimät kiitokset kaikille edustajille näistä puheenvuoroista. Mielestäni niissäkin hyvin nousi esille näiden oppilas- ja opiskelijahuollon palveluiden suuri merkitys myös oppimisen kannalta. Niin kuin usea edustaja tässä sanoi, vain hyvinvoiva lapsi oppii.

On myös aivan selvää, että näiden palveluiden vahvistamiselle on erityisen suuri tarve nyt koronan jälkeen, kun me tiedetään ja myöskin nämä tuoreimmat kouluterveyskyselyt ovat meille kertoneet, että pahoinvointi nuorten keskuudessa selvästi on kasvanut.

Edustaja Kinnunen kysyi ministeriltä myöskin ihan spesifin kysymyksen eli sen, otetaanko kansanopistojen oppivelvollisille suunnatuilla linjoilla opiskelevat huomioon näissä mitoituksissa. Vastaus siihen kysymykseen on ”kyllä”, otetaan huomioon. Eli kun tämän oppivelvollisuus uudistuksen myötä myös oppilas- ja opiskelijahuollon palvelut laajenevat näihin opiskelijoihin, on loogista, että heidät myöskin sitten lasketaan näihin mitoituksiin mukaan.

Lämpimät kiitokset kaikille edustajille minun puolestani tästä keskustelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.41.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.27.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. — Edustaja Honkasalo poissa, edustaja Laukkanen poissa, myös edustaja Risikko poissa, edustaja Wallinheimo poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.